

УДК 340.12:93/94

ВІД ЄВРОРОМАНТИЗМА ДО ЄВРОПРАГМАТИЗМА

Романюк І.І.

Навчально-науковий інститут права
Національного університету водного господарства та природокористування

Стаття присвячена актуальній темі української євроінтеграції. Звертається увага на проблемні питання, які виникли на шляху України до членства в Європейському Союзі. Наголошується на тих позитивних змінах, які повинні відбутись в державі. Наявність позитивних зрушень в економіці, політиці, державному управлінні є запорукою євроінтеграції. Акцентується увага на тому, що Європі не потрібна безпорадна Україна, їй потрібна сильна та вольова держава.

Ключові слова: євроромантизм, європрагматизм, євроінтеграція, Європейський союз, Україна, Революція Гідності.

Постановка проблеми. Революція Гідності відкрила нам шлях до європейського майбутнього. Однак пройшло вже декілька років, а кардинальних змін в країні не відбулося, натомість прийшли: економічна криза, завуальовані реформи та стрімке безробіття. Відповідно постає питання, а чи таку євроінтеграцію хотіли люди? Тому необхідність докорінних змін усвідомлюється саме собою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових працях вітчизняних та зарубіжних учених – І.В. Артьомов, І.А. Грицяка, Д.І. Дзвінчука, М.П. Мальська, та інші – аналізувалися різноманітні аспекти євроінтеграції України, основні проблеми та шляхи їх подолання.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Із усієї концепції євроінтеграції, що розглядалася раніше як одна система, потрібно вивчити усі позитивні та негативні явища держави на шляху до ЄС.

Мета статті. Метою статті є з'ясувати ті проблемні питання, які існують на шляху України до Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Результатом більше ніж 60-річної інтеграційної діяльності Європи постає таке явище як Європейський Союз. Його основою стали Європейські Спільноти, які виникли ще в 50-х роках минулого століття.

Появі так званих Спільнот Європи сприяли різноманітні фактори, такі як: соціальні, історичні, політичні та економічні. Уся сукупність даних чинників має тісний зв'язок із Другою світовою війною та ситуацією, яка виникла наприкінці війни [2, с. 56].

Відносини Європейського Союзу та України були розпочаті у грудні 1991 року. Із часу початку відносин, їх характер ніколи не змінювався. Україна завжди була пригнобленою та кволою країною, а в свою чергу ЄС виступала сильним опонентом, завжди готовим допомогти ближнім. Однак чи такі позиції справжні, чи можливо вони завуальовані?

Взагалі поняття інтеграція, словники трактують по різному, це певний процес об'єднання двох частин в одне ціле. Очевидно, що саме відносини України та ЄС зараз перебувають на стадії партнерства та співпраці. Про повне об'єднання наразі не може бути і мови [1, с. 135].

Такі поняття як євроромантизм та європрагматизм з'явилися нещодавно, тому їх значення до кінця не є зрозумілим. Однак розуміючи із

контексту в якому ці слова зазвичай вживаються, зрозуміло, що євроромантизм – це прагнення народу та влади зблизитися з Європейським Союзом як найшвидше, на будь-яких умовах які їм продикував ЄС, майже закриваючи очі на проблеми національного характеру, або ж банальне не усвідомлення усіх негативних факторів, які може принести такий союз [5].

Європрагматизм – це також прагнення народу об'єднатися з ЄС, але з конкретним розглядом усіх умов з союзом та виокремлення тих, які суперечать національним інтересам. Можна сказати, що європрагматизм означає пріоритет створення європейської держави в Україні, а вже тоді починати зближатися з ЄС.

Таке усвідомлення прагматизму означає не відмову від стратегічної мети до об'єднання з ЄС. Воно передбачає поступове та безконфліктне (для національних інтересів) виходження України до союзу. Європрагматизм означає самостійне досягнення нею відповідних соціальних стандартів, побудову Європи всередині України.

Таким чином прагматизм буває різноманітним. Саме здоровий прагматизм – це комбінація конкретних та послідовних дій, які змушують країну просуватися далі, вперед, це жорстке відстоювання власних національних інтересів. Чомусь майже завжди ми забуваємо про останнє в діалозі з ЄС.

Усім нам потрібно не соромитися захищати власні права і якщо ми не згодні з положеннями які нам диктує ЄС, потрібно заявляти про це, а не мовчати. Потрібно чітко уявити усі позитивні та негативні наслідки вступу України в союз, прорахувавши усі кроки наперед ми зможемо мінімізувати несприятливі наслідки [1, с. 135-136].

Революція Гідності пройшла під гаслом повернення України в Європу. Багато політичних противників виступили перепорою на шляху до європейського вибору українців. Саме явище розходження думок про вступ країни в ЄС спричинений лімітрофним розташуванням країни, тобто проміжним розташуванням нашої держави, що робить складним ведення зовнішньої політики. З одного боку цивілізаційний світ – ЄС, з іншого Росія та країни Азії з їхніми консервативними поглядами на політику.

Водночас нас навчило життя переходу від євроромантизму початку 90-х та єврооптимізму 2000-х до євросоціалізму та прагматизму. Але в жодному разі ми не повинні впадати у євросо-

кептицизм. Тому, що завжди потрібно надіятися та намагатися прагнути покращення життя в середині країни.

Таким чином, саме по собі поняття євроінтеграція не є поганим, це всього на всього цивілізаційний вибір України. Повинні бути передусім, внутрішні реформи, внутрішнє перетворення. Це не як не відмова від входження в Європейський Союз, це лише певне усвідомлення своєї сили та можливого самостійного розвитку України.

Чому ж нам потрібно ставати саме європрагматиками? Тому, що автори «угоди» ЄС подбали про те, щоб окреслити перед Україною таку кількість завдань, виконання яких вимагатиме десятиліття, можливо й не одне. Лише після реалізації більшості положень Україна зможе стати рівноправним членом.

Євросоюзу потрібні безпека і стабільність на своїх східних кордонах, наявність там географічно близької надійної та ефективної виробничої бази, безпечних та безпроблемних транспортних та енергетичних мереж, а також людських ресурсів для покриття власного дефіциту робочих рук.

Україна наразі потребує відновлення та збереження територіальної цілісності, стабільності та безпеки навколо та всередині держави, відновлення економічного зростання та добробуту, розвитку демократії та прав і свобод, створення нової виробничої бази і зростання експорту промислової та інтелектуальної продукції, модернізація державного управління, охорони здоров'я і освіти, соціальної, транспортної, енергетичної, інформаційної інфраструктур [6].

На даний момент лави євроромантиків значно порідшали. Одні вже зникли із політичної арени, а інші змінили своє ставлення до цієї проблеми, однак ніхто із них не зміг конкретно створити програму створення підґрунтя для об'єднання [1, с. 136].

Перевагами входження України в ЄС очевидні – це створення надійного механізму політичної стабільності, безпеки та демократії. Європейський Союз є певною гарантією, а виконання його вимог – інструмент розбудови демократичних інститутів в Україні [8].

На жаль, в Україні, як наголошують європейські та українські експерти, з асоціацією не все так добре: нова влада не демонструє швидких реформ, у країні вибухають корупційні скандали – усе це відбувається на фоні агресії на Донбасі та тиску Росії з метою дестабілізації ситуації в Україні.

Саме членство в ЄС дає можливості для кращого економічного розвитку нашої країни. Відкриття ринку дасть шанс нарощувати виробництво, як великого так і малого бізнесу. Однак в ситуації яка склалася малий бізнес майже зник, і тут постає питання про покращення його становища. Тому, що навіть якщо і ринки відкриють, Україна до того часу залишиться лише із великим бізнесом, малий бізнес просто остаточно витіснить.

Вступ в ЄС дасть шанс школярам, студентам навчатися за кордоном, що позитивно вплине і на саму Україну. Однак постає питання про реформацію та модернізацію освіти в середині країни, перекваліфікування усіх працівників освіти.

Інтеграція відкриває ринок більш корисної та якісної продукції, але багато українських ви-

робників просто не зможуть продавати свої товари в Європі через низьку якість. Це пояснюється тим, що в Союзі інформація на упаковці завжди відповідає його змісту, бо за цим стоїть суворий контроль.

Можливо інтеграція допоможе поборотися із безробіттям у країні. Дозволено буде легально отримувати робоче місце за кордоном.

Потрібно подолати парламентське протистояння всередині владних структур і забезпечення координацію державних органів на європейському напрямі. Потрібна модернізація стратегічних підходів до партнерства з Європейським Союзом. (Доцільно розробити нову стратегію просування до ЄС з урахуванням теперішніх реалій у двосторонньому співробітництві, внутрішньо українських інституціонально-структурних трансформацій) [1, с. 138].

Однак сучасність показала нам, те, що ЄС як інтеграційний проект зіткнувся з глибокою кризою, що загалом поставила під питання його майбутнє. Першим і напевно найболючішим ударом був референдум Великобританії про вихід і міграційна криза, недовіра громадян країн-членів до брюкельської бюрократії, і, зрештою, нескінченна економічна криза та неподолані кризи зони євро і банківської системи.

Однак, незважаючи на усі негаразди в ЄС, для нашої країни європейська інтеграція це шлях оновлення економіки, залучення іноземних інвестицій, подолання технологічної відсталості і створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, насамперед на ринок ЄС. Тому, що завжди Україна як частина Європи орієнтується на діючу в провідних європейських країнах модель економічно-соціального розвитку.

Географічно Україна знаходиться в Європі. Саме тут, у Карпатах, розташований географічний центр Європи. За територією вона майже вдвічі більша за Польщу чи Німеччину, більша за Францію та Іспанію. Крім того це близько 50-ти мільйонів людей, що проживають на цій території. А ще – це культура, що ґрунтується на багатомілітній історії людей, які населяли ці землі впродовж тисячоліть. І саме історичний аналіз існування спільнот на нашій землі доводить правомірність віднесення їх культури до європейського типу, а не до азійського [4, с. 555].

Ми повинні усвідомити, що саме від українського народу багато залежить. Для того, що б Україна стала європейською державою потрібно відійти від сліпого євроромантизму та перейти до європрагматизму.

Насамперед потрібно проводити глибинні реформи, запровадити цінності європейської демократії. Україні потрібно вже сьогодні крок за кроком наближатися до критеріїв, без яких жодна країна не може претендувати на членство в ЄС. Найголовніші з них – зокрема утвердження демократії, відповідність законодавства та виконання владою своїх конституційних обов'язків.

Однак надіятися на те, що ЄС пом'якшить вимоги не варто. Криза у європейських країнах засвідчила, що вимоги будуть ставати все більш суворішими. Слабких партнерів в ЄС не будуть брати.

Загалом для України членство в ЄС не є принциповим. Тому що важливо не саме членство, а те, що б рівень життя в Україні був таким самим як і в країнах ЄС.

Не потрібно втрачати надію, бо ми вже почути в Європі. Зараз політика Європи дуже тісно залучена в українську, це і гуманітарна допомога, і санкції проти агресора на сході, і багато інших програм.

Чи можна назвати усі недоліки та успіхи цього процесу? Судити про євроінтеграцію зараз не можна, тому що вона незакінчена. Можна вказати лише на певну втрату часу: за багато років зволікань та затягування процесу входження України в союз, ми втратили багато можливостей. Сьогодні Україна і українці платять драматичну ціну за відсутність тих рішень, які би будували всі необхідні інструменти суверенної демократичної держави.

Головний інтерес Європи полягає в тому, щоб Україна стала суверенною, сильною та спроможною країною, яка сама буде вирішувати свої проблеми. Європейський Союз зацікавлений, щоб біля нього жили вільні та заможні народи.

Що ще вимагає багато роботи, – це залучення всіх інституцій. Сьогодні демократична суверенна країна – це право, інституції та процедури, в яких громадяни та державні політичні діячі вирішують свої проблеми. Сьогодні потрібно посилити цей громадянський діалог, бо процес трансформації, через який переходить Україна, вимагає політичної демократичної легітимації.

Не буде легітимації без ясної комунікації та без підтримки політичних рішень самими громадянами. І це дуже потрібно. І я розумію, що день Європи служить тому, щоб посилити громадянський діалог всередині України.

Багато ЗМІ наразі поширюють думку про те, що Європа втомилася від нашої країни. Це певним чином правда, однак для того, щоб знищити таку втому потрібно показати ЄС успішні рішення, як Україна зараз трансформує свою внутрішню систему.

Не заперечується певна європейська втома, це сталося через велику кількість проблем що накопичилися з роками як і в середині союзу так і в Україні. І політичним лідерам не вистачає часу на те, щоб думати про всі проблеми. Для цього їм потрібні історії українського успіху.

Потрібно усвідомити, що повернення в Європу насамперед означає передусім відновлення нашого гідного і законного місця в європейській цивілізації. В майбутню Європу, в якій би формі вона не була об'єднана, Україна має увійти сильною, економічно розвинутою державою. Така наша мета!

В Україні проблеми з позиціонуванням ЄС виникли лише тоді, коли перестав бути чимось абстрактним європейський вибір. Тоді коли стало

питання про практичну євроінтеграцію. Бо Угода про асоціацію – саме є початком такої практичної євроінтеграції. Стало більше конкретики – і більше домислів. Більше домислів – і більше страхів. Більше страхів – і більше вагань.

Найперше потрібно, що б кожен українець переймався тим, що дасть євроінтеграція особисто їм та їхнім сім'ям. Тому, що складається таке враження, що доля якихось «підприємств» які не потрапляють на європейський ринок їх значно непокоїть.

Чомусь їх мало непокоїть чому в ЄС люди живуть, за найскромнішими підрахунками, на 10 років довше, ніж в Україні, що на кожен товар є, щонайменше, дворічна гарантія, що в Україні сьогодні найдорожчі авто в Європі, що суд можна виграти без грошей і телефонного дзвінка згори, а навчатись у престижному університеті в Празі чомусь виходить дешевше, ніж в Україні.

Справа в усвідомленому і чесному виборі майбутнього. Вибір «за» ЄС, чи «проти» – це цивілізаційний вибір, який стосується глобальних процесів в світі.

Серед складових успіху будь-якої країни на міжнародній арені – здатність державної еліти тверезо співвідносити зовнішньополітичні цілі з наявними можливостями і обирати відповідні засоби. Євроінтеграція по-українськи довела справедливість цієї формули.

Надмірні амбіції без реальної оцінки наявних ресурсів, фетишизація членства в ЄС, затяте очікування «сигналів» із Брюсселя разом з ілюзіями і мріями стали розлогими тернами на шляху до далеких, як і раніше, єврозірок.

Україна за 25 років своєї незалежності глибоко інтегрувалася в глобальний світ як в політичному, так і в економічному відношенні. Зокрема понад 50% нашої економіки пов'язані з світовими ринками та зовнішньою торгівлею. Тож надзвичайно важливо розуміти сучасні фундаментальні тренди світового розвитку, що мають визначальний вплив також і на Україну [7].

Висновки і пропозиції. Отже, Україні не потрібно завжди надіятися на допомогу зі сторони, не потрібно віддавати долю народу у чужі руки.

Україні необхідно будувати власну європейську політику. Європі потрібна не Україна, яка стікає кров'ю, захищаючись від російського агресора, а стабільна і успішна країна, яка створює якомога менше проблем і надає якомога більше перспектив та можливостей для процвітання і розвитку. Вступ до Європейського Союзу, як і перемога у конфлікті з північним сусідом, можливі лише у випадку реалізації системних внутрішніх реформ.

На шляху євроінтеграції зроблено багато помилок і промахів, породжено хибних міфів і ілюзій. Але, як казав Фрідріх Ніцше: «Тільки той, хто буде майбутнє, має право бути суддею минулого».

Список літератури:

1. Артьомов І.В. Проблеми і перспективи входження України в Європейський Союз / І.В. Артьомов // «Ліра». – 2007. – С. 135-138.
2. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів та слухачів магістерської підготовки за напрямом «Державне управління» / Кол. авт.; за заг. ред. проф. І.А. Грицяка та Д.І. Дзвінчука. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. – 56 с.
3. Мальська М.П. Основи європейської інтеграції [текст] підручник / М.П. Мальська, Н.В. Антонюк – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 320 с.

4. Єфремов Олександр: На шляху євроінтеграції історична роль належить українському парламенту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://partyofregions.ua/ua/news/5225ab79c4ca428918000065>
5. Крисаченко В.С. Українська політична нація: генеза, стан, перспективи / [авт. кол.: В.С. Крисаченко, М.Т. Степико, О.С. Власик та ін.]; за ред. В.С. Крисаченка. – К.: НІСД, 2003. – 632 с.
6. Пилипенко Ю.І. Фактори технологічного відставання національної економіки України // Європейський вектор економічного розвитку: Збірник наук. праць. Вип. 1(6). – Дніпропетровськ, 2009. – С. 141-145.
7. Україна – ЄС: проблеми інтеграції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/international/ukrayina-yes-problemi-integraciyi-html>
8. Україна на шляху до європейської інтеграції: економічна безпека, переваги вибору / За ред. В.М. Нижника. – Хмельницький: ХНУ, 2008. – 307 с.

Романюк І.І.

Учебно-научний інститут права

Національного університета водного господарства та природопольовання

ОТ ЕВРОРОМАНТИЗМА К ЕВРОПРАГМАТИЗМУ**Анотація**

Стаття посвячена актуальній темі української євроінтеграції. Обрачається увага на проблемні питання, які виникли на шляху України до членства в Європейському Союзі. Відзначаються такі позитивні зміни, які повинні здійснюватися в державі. Наявність позитивних зрушень в економіці, політиці, державному управлінні є задоволенням євроінтеграції. Акцентується увага на тому, що Європі не потрібна безпорадна Україна, а потрібна сильна і волевільна держава.

Ключові слова: євроромантизм, європрагматизм, євроінтеграція, Революція Достоїнства.

Romanyuk I.I.

Institute of Law

National University of Water and Environment Engineering

FROM EUROROMANTICISM TO EUROPRACTICISM**Summary**

The article is devoted to the topic of Ukrainian integration. Attention is paid to issues that arose in the way of Ukraine's membership in the European Union. It is noted on the positive changes that must take place in the country. Positive changes in the economy, politics, governance is the key to integration. Attention is focused on the fact that Europe does not need Ukraine helpless, it needs a strong will edandstate.

Keywords: yevroromantyzm, yevproprahmatyzm, Europe anintegration, European Union, Ukraine, Revolution dignity.